Anul II.—No. 88. 10 BANI IN TOATA ŢARA Bucureştĭ, Miercurĭ, 30 Decembrie, 1898

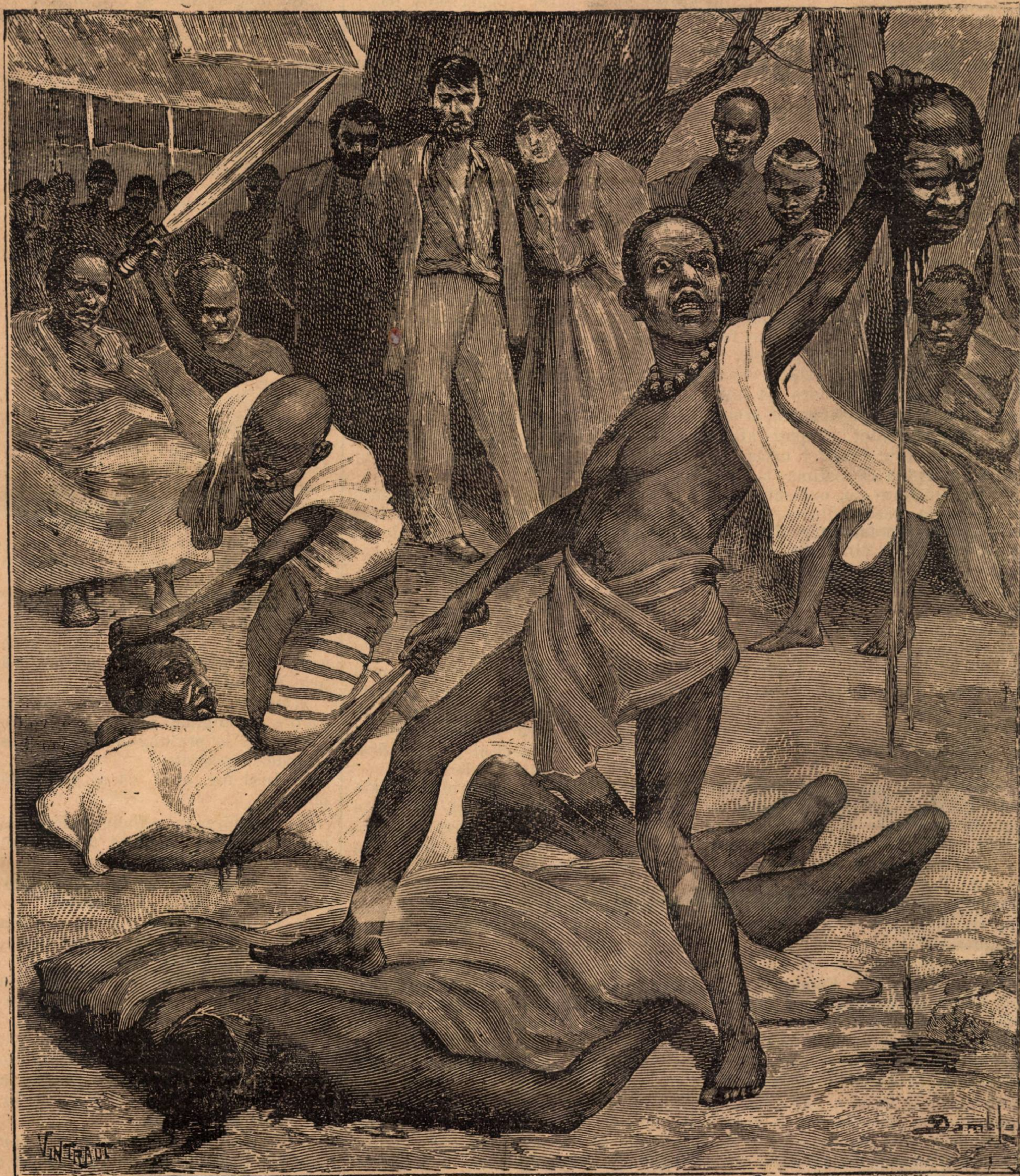
ZIARUL CĂLĔTORIILOR

ŞI AL INTÊMPLĂRILOR DE PE MARE ŞI USCAT

COSTUL ABONAMENTULUI:
Leĭ 4.50 pe an în toată ţara
» 2.50 « ½ « « «
Abonaţiĭ pe un an primesc şi un roman de 1 volum.

Redacţia şi Administraţia:
No. 11,—Strada Brezoianu,—No. 11

ZIARUL CĂLĔTORIILOR
apare o dată pe săptămână
— MARŢEA —



DIN ŢARA ACANŢILOR. — (Vezĭ explicaţia)

Anunciŭ

Aducem la cunoştinţa cititorilor noştri că *Ziarul Călĕtoriilor* primeşte spre publicare în coloanele sale descrierea localităţilor maĭ însemnate, a băilor, etc., din ţară, precum şi descrierea escursiunilor făcute de societăţĭ, de turiştĭ etc.

Din ţara acanţilor

Sacrificiile omeneştĭ fetişe

Negriĭ acanţĭ sunt ceĭ maĭ negri şi ceĭ maĭ bine făcuţĭ din toată Africa. Inteligenţĭ şi curagioşĭ cum sunt, eĭ aŭ domnit îndelung peste maĭ multe triburĭ învecinate, însă de sigur n'aŭ locuit în tot-d'auna pe lângă golful de Guineea, unde sunt azĭ, căcĭ curăţenia profiluluĭ lor arată corcirea cu arabiĭ şi cu berberiĭ din Algeria.

După mărturia tuturor călĕtorilor, femeile acante ajung la o mare frumuseţă şi la o talie sculpturală la vârsta de treĭ-spre-zece anĭ.

E o privelişte uimitoare să intre cine-va seara într'un sat acant, atuncĭ când locuitoriĭ sunt grupaţĭ afară. La rădăcina unuĭ cocotier uriaş, familiile se dedaŭ cu patimă la muzică. Pe jumĕtate goĭ, oameniĭ cântă din fluere de trestie, din cornurĭ de fildeş şi bat din tambure de lemn, iar femeile cântă din gură sub vĕlul care le acopere feţele. E o simfonie dulce şi insufleţită în acelaşĭ timp.

Satele compuse din colibe cu coperişul ţuguiat, sunt curate şi linştite. Insă liniştea asta e înşelătoare căcĭ nicăerĭ între negri robia şi sacrificiile omeneştĭ nu fac maĭ multe victime. Şi resboaiele de asemenea, căcĭ acanţiĭ se bat mereŭ cu triburile învecinate.

Ascultaţĭ! O mare gălăgie sbucneşte d'o dată. Imediat grupurile de negri se însufleţesc şi se reped spre un om care ese gâfâind din pădurea de bananierĭ. E un mesager al regeluĭ. Toţĭ îl înconjură şi 'ĭ fac întrebărĭ. El strigă: «Rĕsboĭ! Regele vĕ cheamă!»

Luptătoriĭ aleargă sbierând ca să îşĭ ia armele, cuprinşĭ de un entusiasm de nedescris. Femeile îĭ înjură că nu se grăbesc maĭ mult şi, după plecarea bărbaţilor şi fraţilor, dînsele joacă de bucurie sub direcţiunea preoteseĭ fetişe carĭ stă în mijlocul lor învêrtind o sabie în aer. Detaşamentele se pun sub comanda *cabeceruluĭ* de care atârnă, ca vasale, şi formează micĭ armate carĭ se duc de se concentrează la Cumasi, capitala ţĕreĭ şi reşedinţa regelui.

O! ce oraş spăimântător! Stradele aŭ nume carĭ'ţĭ îngheaţă sângele în vine, de pildă: *Nicĭ odată uscată de sânge, Movilă de oase*, etc. Chiar cuvîntul de Cumasi înseamnă: *Omo rîţi'ĭ pe toţĭ*.

Victimele omeneştĭ cad acolo la fie care oră sub cuţitul sacrificatorilor şi urmele de sânge arată lămurit locul *cărnărieĭ* centrale unde sunt târîte cadavrele. Această *cărnărie* este o pădure de unde iese o putoare atroce şi aĭ căreĭ copacĭ sunt negri de vulturĭ carĭ lasă să cadă din ciocurĭ fâşiĭ de carne.

Se sacrifică în fie care zi oamenĭ pentru orĭ-ce motiv: pentru rĕzboiŭ, pentru pace, pentru căldură, pentru frig, pentru plăcerea de sacrificiĭ.

Armata porneşte sub conducerea regeluĭ. Escortele particulare ale şefilor se recunosc prin faptul că sunt armate cu puşcĭ moderne; ceĭ l'alţĭ rĕzboinicĭ trebue să se mulţumească cu puşcĭ vechĭ saŭ cu arme albe. Nu e nicĭ un serviciŭ de intendenţă. Fie-care soldat are un mic sac cu făină de migdale din care înghite o parte la staţiĭ, muindo-o cu puţină apă în palmă.

Indată ce începe lupta, regele, la o parte, adăpostit de soare de umbrele pe carĭ le ţin servitoriĭ, luĭ, începe să joace în vreme ce luptătoriĭ îĭ trimit pe rând capetele şefilor duşmanĭ pentru a le călca în picioare.

Biruinţa se anunţă prin strigăte ascuţite. Răniţiĭ sunt târîţĭ în faţa regeluĭ şi ucişĭ de o companie de călăĭ specialĭ.

Preoţiĭ scot inimele din cadavre, le hăcuesc mărunt d'împreună cu ierburĭ sfinte şi le împart apoĭ la ceĭ maĭ tinerĭ rĕzboinicĭ pentru ca să le mănânce.

Acesta e numaĭ începutul unor atrocităţĭ maĭ marĭ, căcĭ biruitoriĭ năvălesc pe teritorul biruiţilor, răpesc recoltele, ard locuinţele, ridică pe bĕtrânĭ, pe femeĭ şi pe copiĭ destinându'ĭ celeĭ maĭ crude robiĭ.

Regele, întorcându se în Capitala sa, asistă la o adevĕrată furie de hecatombe în carĭ pier ceĭ maĭ nevinovaţĭ din supuşiĭ sĕĭ, pentru a se face voia fetişilor (idolilor).

Se vĕd atuncĭ ucenicĭ de călăĭ, în vârstă de la 10 până la 12 anĭ, ciorsăind gâturile victimelor cu nişte cuţite proaste.

Maĭ mulţĭ europenĭ, ţinuţĭ prizonierĭ în acea patrie a morţeĭ violente, aŭ asistat la aceste scene carĭ întrec orĭ-ce închipuire (vezĭ ilustraţia).

Sub cerul liber, în mijlocul uneĭ pădurĭ de umbrele, maĭ mariĭ curţeĭ înconjură pe rege care priveşte măcelărirea de pe tronul sĕŭ încrustat cu aur, în vreme ce un grup de fete tinere îĭ fac vânt cu cozĭ albe de cal. Regele e acoperit de aur: are la braţe, la picioare, la gât, pretutindenĭ. El poate fi scuzat că nu 'şĭ aduce la ceremonie toate soţiile, căcĭ are treĭ miĭ treĭ sute treĭ zecĭ şi treĭ. Dacă ne gândim că şefiĭ îşĭ iaŭ şi dînşiĭ un mare numĕr de soţiĭ, putem înţelege că nu maĭ rĕmân femeĭ pentru ceĭ săracĭ, pentru poporul de rând care e condamnat la celibat.

Când la acanţĭ moare un şef, ceĭ d'ântêĭ doĭ trecĕtorĭ sunt prinşĭ şi ucişĭ, ca sacrificiu, la uşa caseĭ luĭ, şi sacrificiile astea se urmează zi şi noapte, în curs de sĕptămânĭ.

Acum ţara acanţilor e sub protectoratul englezilor carĭ aŭ impus regeluĭ să se suprime sacrificiile de oamenĭ. Regele a promis dar un călĕtor sosit de curênd la Londra a firmă că sacrificiile tot se fac prin sate.

Gervesis Malissol.

10.000 de anĭ
INTR'UN SLOIU de GHIAŢĂ

Povestire fantastico-ştiinţifică
de
L. BOUSSENARD

CAP. VII

— Cu toate câte mi aĭ spus maĭ înainte, eŭ nu pot să mĭ fac idee despre această unificare absolută a atâtor rase diferite într'una singură, ducênd aceeaşĭ viaţă, voind aceleaşĭ lucrurĭ, urmărind acelaşĭ scop.

«D voastră nu vĕ temeţĭ nicĭ de rĕzboaie civile, ferici ţĭ reprezintanţĭ aĭ seco luluĭ CXIX!

— La ce ar folosi uciderea oamenilor între dînşiĭ? Nu mor şi aşa destuĭ? zise Ta-Lao Yé cu o naivitate care ar fi făcut pe un cuceritor să urle de indignare.

«Departe d'a căuta să scurtăm vieţile semenilor noştri, vrem din contra să le prelungim prin toate mijloacele posibile.

— Insă nu cred că a fost aşa mereŭ.

— Omenirea în principiŭ fiind maĭ mult rea decât bună, aŭ trebuit saŭ nişte lecţiunĭ teribile ale nenorociŕeĭ saŭ un regim de fer pentru a produce acest respect al existenţeĭ.

— O, da Confraternitatea aceasta pe care nimic n'o poate strica acum, nu s'a stabilit fără lupte.

«Sunt acum câte-va miĭ de anĭ, să zic cincĭ miĭ, nu'mĭ aduc bine aminte.

«Pământul, aproape unificat ca rasă, era încă divizat în maĭ multe partide, numite State, despărţite în mod arbitrar de oare-carĭ limite, fluviĭ, mărĭ saŭ munţĭ.

«Aceste State aveaŭ chiar şefiĭ carĭ une orĭ împingeaŭ nebunia până a voi să'şĭ sporească teritoriul în paguba vecinilor, caşi cum pământul

nu era al tuturor saŭ al nimĕnuĭ, ceea ce este exact acelaşĭ lucru.

«De aceea strămoşiĭ noştri aŭ avut armate.

— Cum? întrerupse d. Sinteză, pacea asta universală nu durează de cât de cincĭ miĭ de anĭ?

«Până atuncĭ oameniĭ aŭ fost atât de nebunĭ, atât de criminalĭ în cât să distrugă opera lor, să pustiască pămênturile şi să se omoare?

— Dar nu e adevĕrat; nu se distrugea nimic şi nu se pustia nimic de oare-ce nu se ucidea decât un singur om, şeful, şi asta era drept.

— Nu înţeleg

— Era foarte simplu Fie-care Stat, mare saŭ mic, avea armata sa, compusă după importanţa sa, din două sute, din cincĭ sute saŭ din o mie de oamenĭ.

— Numaĭ atâta? Pe vremea mea o armată era compusă din întreaga naţiune.

— Asta ne dă idee urîtă despre armatele d'atuncĭ.

— Ce organizare aveaŭ aceste armate micĭ?

— Cât se poate de elementară. Fiecare soldat primia de la Stat o sumă enormă.

— Vrea să zică şi în vremea aceea transacţiile se făceaŭ încă în banĭ?

— Da;—se găseaŭ foarte mulţĭ voluntarĭ dar nu se alegeaŭ de cât ceĭ maĭ voinicĭ, maĭ bravĭ şi maĭ oneştĭ Fie-care voluntar jura să ucidă pe şeful Statuluĭ care n'avea să trăiască în bună înţelegere cu veciniĭ sĕĭ.

— Asta era bine!

— Toate mijloacele eraŭ bune, ferul, focul, otrava, trădarea, pânda, pentru a şterge din numĕrul celor viĭ pe omul care punea în pericol existenţa semenilor seĭ.

«Un soldat pleca singur, deghizat, se introducea prin şiretlic la tiran, îl ucidea saŭ era ucis.

«In cazul din urmă, un altul îĭ lua locul, apoĭ un altul, apoĭ zece, apoĭ o sută, dacă era nevoie.

«Şi, fatalmente, tiranul trebuia să piară.

«Căcĭ, crede-mĕ, Shien Chung, nu e nicĭ un ordin cât de riguros care să nu fie înlăturat, nicĭ o barieră care să nu cadă prin voinţa unuĭ om cu totul hotărît să'şĭ sacrifice viaţa pentru a păstra independenţa ţĕreĭ sale şi a scăpa existenţa semenilor sĕĭ.

«Această ligă patriotică compunea la stramoşiĭ noştri ceea ce numiaţĭ d-voastră armatele permanente şi de sigur această mică armată, prea puţin costisitoare, însă ferm hotărîtă să lovească pe singurul autor al rĕuluĭ, valora cât orĭ-care alta.

«Toţĭ oameniĭ aceştia eraŭ încărcaţĭ de onorurĭ şi de bogăţiĭ; eĭ ocupaŭ pretutindenĭ primul loc şi nu aveaŭ a interveni de cât foarte rar căcĭ şefiĭ de provincĭĭ, cunoscênd primejdia prin carĭ treceaŭ în caz de vor fi turburat liniştea publică, se păzeaŭ d'a face aceasta.

«Starea aceasta de lucrurĭ dură vr'o patru saŭ cincĭ generaţiunĭ, până în ziua când unificarea a fost desĕvêrşită, mulţumită absorbţiuneĭ definitive a raselor omeneştĭ de către rasa chineză.

«Oameniĭ nu maĭ recunoscură alţĭ stăpânĭ de cât pe eĭ înşişĭ şi se dirigiară după fantasia lor.

— Aţĭ avut la început o anarchie spăimântătoare?

— De loc. Fiind dat că nu trebue să facă cine-va altuia ceea ce nu vrea să i se facă luĭ însuşĭ şi că libertatea fie căruia începe d'acolo de unde se termină a tutulor celor-l'alţĭ oamenĭ, înţelegerea s'a făcut foarte lesne.

(Va urma)

AMINTIRI DINTR'O CĂLĔTORIE IN ORIENT

— Urmare —

Museul de la Boulaq

Piramidele nu sunt de cât mausoleele principale ale uneĭ marĭ necropole. Toate cele l'alte morminte carĭ le înconjuraŭ aŭ fost acoperite de dărîmăturĭ şi tot ce s'a găsit s'a transportat la museul din Boulaq. Acĭ se poate revedea tot Egiptul antic. Museul din Boulaq e o operă franceză, făcută sub auspiciile Kediviluĭ şi tot de neobositul Mariette

Mariette a reunit toate bogăţiile la Boulaq, portul Cairuluĭ.

Museul e într'un palat admirabil, în mijlocul unuĭ parc măreţ. Se găsesc acĭ figurĭ minunate, sculptate în pietre şi lemn, maĭ vechĭ de 5 miĭ de anĭ.

Statuele cele maĭ vechĭ aŭ proporţiunĭ gigantice, cele maĭ moderne aŭ proporţiunĭ regulate ca şi sculptura greacă.

Pe lângă statuĭ se maĭ găsesc şi «steles» care arată istoria oamenilor carĭ le aŭ găsit şi monumentele unde s'aŭ găsit. Sarcofagele şi mumiile sunt numeroase. Stanete, legate ca mumiile, însoţiaŭ pe defunct pentru a lucra pămîntul în câmpiile fericite. Toţĭ zeiĭ conduceaŭ pe defunct maĭ cu seamă Thot cu capul de ibis; el se zice că era însărcinat cu scrierea judecăreĭ morţilor, Asemenea şi Safekh zeiţa istorieĭ. Mariette a găsit în morminte bijuteriĭ minunate, adevĕrate tesaure.

Drumul spre Memphis

De la piramidele de la Gizeh până la Memphis sunt opt-zecĭ de mausolee, o necropolă imensă de 73 kilometri.

Mergĭ cu trenul spre Memphis până la Bĕdrescheim; de acĭ mergĭ călare. Nilul acoperea câmpia când noĭ făceam această escursiune.

In toate părţile palmierĭ cu rădăcinele în apă şi din buchetul lor de frunze resar ciorchiĭ auriĭ. E timpul culesul fructelor. Intr'o barcă primitivă lucrătoriĭ înaintează până lângă arbore; unul din eĭ se urcă ca o pisică sprijinindu-se cu picioarele de trunchiul arboreluĭ şi după ce a trecut pe după mijloc şi pe după pom o frînghie pe care eĭ o trage cu mâna cu cât se ridică cu picioarele. Fructele se strâng şi se daŭ uneĭ femeĭ care aşteaptă jos, cu ajutorul uneĭ frînghiĭ. Apoĭ trec la alt arbore.

Din antica metropolă a Egiptuluĭ nu aŭ rĕmas de cât ruine. Cairul a luat blocurile de peatră, coloanele.

Memphis a devenit o carieră de piatră.

Numaĭ «Colosul luĭ Ramses» a remas martor al slaveĭ trecute.

Dacă oraşul în care aŭ trăit ceĭ viĭ a dispărut, oraşul morţilor trăeşte; piramida luĭ Sakkarah îl anunţă de departe. Printre sfărîmăturĭ de piatră, de zidurĭ de cărămizĭ şi pe un soare arzĕtor, ajungem la piramidă. Piramida luĭ Sakkarah nu prezintă o suprafaţă netedă ca cele l'alte ci o succesiune de şase etage din care ultimul nu are maĭ puţin de 11 metri. Este cel maĭ vechiŭ monument omenesc. Circulă pe socoteala luĭ diferite istoriĭ. Dimitrie Krakopulos, dragomanul nostru ne spune că un şarpe monstru, locueşte acolo, şi că noaptea ese din vizuina luĭ şi ajunge până în satele vecine, unde înghite mieĭ întregĭ. Nimenĭ nu l'a vĕzut dar i s'aŭ vĕzut urmele corpuluĭ pe nisip. Acest şarpe e spaima ţinutuluĭ. Se pare însă că e o legendă.

In necropola de la Sakkarah se îngropa taurul sacru, adorat de egiptenĭ sub numele de «Hapi».

Acĭ azĭ e numaĭ o colibă, în care un francez, ilustrul Mariette, a trăit 4 anĭ departe de oamenĭ, pentru a smulge secretul pustieĭ, pentru a descoperi antichităţile egiptene.

Din numeroasele morminte carĭ eraŭ ascunse în nisip s'aŭ scos tesaure marĭ. «Mastabă de Ti» [1]) e încă accesibil. Câte-va zidurĭ indică mormîntul. Ca să pătrunzĭ înăuntru trebue să te tîrăştĭ printr'o galerie îngustă de 56—60 c.m. de desuptul pietreĭ. Aceasta e intrarea. Numaĭ singura idee că un vînt ar putea închide intrarea şi ar putea să te îngroape de viŭ, te îngrozeşte.

Interiorul unuĭ mastabă are un culoar şi două camere funerare.

Basoreliefurĭ delicate acoperă zidurile. Ele arată scene din viaţa egipteană. Acesta e un monument de

---

1). Mastabă-mormînt.

mare valoare istorică căcĭ fie-care sculptură are o esplicaţie.

Nicĭ o dată aerul nu ne-a părut maĭ curat de cât atuncĭ când am e-şit din aceste morminte.

Providenţa călĕtorilor în acea singurătate arzĕtoare e casa luĭ Mariette. De când ilustrul archeolog a părăsit'o, acoperişul acesta a devenit un caravan-serail. Aci, pe o terasă, am luat un prânz uşor. Dimitrie Krakopulos, dragomanul, a avut grije de toate. Ne-a oferit chiar îngheţată. Ingheţată în Sahara! Să mergeţĭ să o luaţĭ aci dacă vreţĭ să'ĭ simţiţĭ gustul.

După aceasta am plecat îndărăt. Un vînt recoros bătea pe câmpie. Totul pare că se înviora sub vîntul acesta. Noĭ simţim sîngele în vine alt-fel. Chiar magariĭ noştri par alt-fel. Eĭ galopează maĭ repede şi, după puţin timp, fugeaŭ nebuneşte pe câmpie. Un pas greşit şi am fi căzut în apa Niluluĭ.

După ce am trecut multe podurĭ ajunserăm, plinĭ de praf, sub o pădure de curmalĭ. Aci, lângă o mlaştină, o grupă de oamenĭ se consultaŭ gravĭ şi serioşĭ.

De o dată la, o cotitură, auzirăm strigăte vesele; satul întreg se scălda în apă, marĭ, micĭ, femeĭ, bărbaţĭ, toţĭ se bălăceaŭ şi strigaŭ în apă.

(Va urma)

SIBIU

— TRANSILVANIA —

Inainte de a începe descrierea Sibiuluĭ, voĭ face istoricul Transilvaniei, căcĭ, se ştie că oraşul Hermannstadt—cum se maĭ numeşte Sibiul—face parte din oraşele Transilvanieĭ. Ca să fiu scurt în expunere, copiez istoricul făcut de d-l Nicolae Mihăilescu: «Transilvania, numită în vechime Dacia Centrală, a făcut parte din imperiul Roman. După căderea acestuĭ imperiu, ea s'a guvernat de duciĭ sĕĭ particularĭ până la venirea ungurilor, sub carĭ a căzut şi a stat până la 1562, când a devenit independentă şi s'a guvernat de principi indigenĭ până la 1692. La 1692 a trecut sub dominaţia Austrieĭ, iar la 1867 aŭ luat o Unguriĭ şi astă-zĭ este o provincie a lor».

*
* *

Sibiul e un oraş însemnat. E reşedinţa mitropolituluĭ român-neunit. Are un gimnaziŭ catolic, unul protestant şi un seminar român-neunit. Populaţia e de vr'o 25.000 locuitorĭ.

*
* *

In Sibiu sunt multe lucrurĭ de vĕzut, grădinĭ, monumente, musee şi multe altele. Aşa, pe strada Bastei Gasse, se află *şcoala militară* (k. und k. Militär Reichssule), o clădire mare, de forma diferită ca a celor-l'alte case; e pătrată; imediat de la acoperiş — care are o formă ondulatoare—casa e înconjurată cu ferestre, unele lângă altele.

Lângă această şcoală se maĭ află o altă clădire mare, cu nişte porţĭ colosale; are o tablă cu cuvintele: Städtische Reitschule. Luând'o la dreapta şi trecĕnd pe un mic bulevard (Lasten Gasse) se vede o casă mare, înconjurată de pomĭ frumoşĭ. E spitalul oraşuluĭ!... «Frantz Ioseph bürger Spital...»

Mergĕnd înainte pe Lasten Gasse, vedem *gara*. O clădire mare. Peronul e împărţit în două, cel pentru public e înconjurat cu un mic grilaj... In toate părţile ordine. De la această staţie pornesc multe liniĭ ferate: Sibiu-Copşa, Sibiu-Petroşanĭ, ş. a. Şi acum se lucrează la calea ferată Sibiu-Călimăneştĭ. Linia Sibiu-Rîul-Vaduluĭ e deja terminată. Ce lucrare colosală!...

Tocmaĭ era un tren în gară. La vagoane eraŭ funcţionarĭ, carĭ se arătaŭ foarte politicoşĭ cu persoanele cari plecaŭ, le deschideaŭ uşile saŭ, dacă nu era loc într'un compartiment, se duceaŭ şi le căutaŭ locurĭ maĭ bune. Mulţumeaŭ publicul călĕtor. După ce s'aŭ suit toţĭ în vagoane, uşile s'aŭ închis de funcţionarĭ— era câte unul la două vagoane,— ora de plecare fiind apropiată. Lângă maşină sta un conductor, ora de plecare se apropie, el pune un corn la gură, suflă de treĭ orĭ şi maşina enormă începe să'şĭ mişce roatele şi din ce în ce să sboare purtând după ea un număr mare de vagoane... şi în urmă'ĭ nu maĭ rĕmâne de cât o fâşie negricioasă... fumul, pe care'l asvêrlă coşul locomotiveĭ!...

Plec. Lângă gară se află un mic parc, eraŭ acolo copiĭ cu bone, veniţĭ să se joace, la aer curat... Mergĕnd drept pe (strada) Elisabeth Gasse, ajung într'un loc frumos, unde se zăreşte un turn înalt acoperit cu pătrate de metal colorat în roşiu, galben, albastru, verde, etc. Aci se află «Evangelische Stadt parrker». Ca să mergĭ la biserică trebue să urcĭ o scară de peatră; biserica e înconjurată cu un grilaj de fer şi uşa bisericeĭ este pompos sculptată. Cum şi ce-o fi în interior, nu pot spune, neputĕnd o vizita, fiind închisă. Am mers la dreapta şi m'am coborît pe o altă scară şi am vĕzut un arc, ruinat, de cărămidă, lângă nişte clădirĭ marĭ vechĭ. Mergĕnd puţin maĭ departe am dat de Griechisch-Orientalische Kathedrale. D'aci am trecut în piaţa mare — Grosser Ring — în mijlocul căreia se află o ştatue—un sfânt, cu nişte inscripţiunĭ latineştĭ. Pe una din părţile laterale ale pieţeĭ se află şi *museum der baron von Bluckental*. Palatul în care se află atâtea lucrurĭ de vĕzut e colosal şi împărţit în maĭ multe secţiĭ. Când m'am dus să l vizitez era deschisă numaĭ secţia pictureĭ. Peste o mie de tablourĭ bine, frumos, admirabil lucrate. Peste 20—30 de sălĭ cuprind frumoasele producţiunĭ eşite din penelele unor vestiţĭ pictorĭ. In acest museŭ se află lucrărĭ originale şi copiĭ, lucrărĭ vechĭ şi unele foarte scumpe. Aşa, era un cap mic de câţĭ-va centimetri, pictat de mult; mi s'a spus, c'a fost preţuit 12.000 fl. In două sălĭ se află tablourile din familia baronilor: Iohn, Samuel... etc... etc. Soţia baronuluĭ ca mireasă... ; baronul Bluckental e pictat în mărime naturală, în uniformă cu mantaua de purpură, avĕnd împrejur blană albă pătată din loc în loc cu negru; în cap avea căciulă rotundă cu o egretă albă...—Mult aŭ căştigat artele de la acest baron! De averea luĭ îngrijeşte o şcoală săsească...—Ceva maĭ departe era o odae cu argintărie, diferite serviciurĭ: de masă, cafea, ceaĭ etc... olăriĭ...

Un lucru ce nu mĭ-a plăcut aci, e că acest măreţ museŭ n'are catalog. Vedeam tablourĭ frumoase; oamenĭ, animale, episode din rĕsboĭ, şi altele, dar nu ştiam de cine eraŭ lucrate!... Numaĭ de câte-va am aflat că eraŭ de Rubens; numaĭ un nume, puţin pentru cele o mie de tablourĭ!... Ceĭ ce se duc în Sibiu şi nu vizitează acest muzeŭ, perd mult.

*
* *

La Sibiŭ e o stradă Heltauer Gasse, în care se află maĭ multe hotelurĭ: Neurihrer, Römischer Kaiser, cari are 3 etaje, foarte multe case aŭ câte 3 etaje, în general aŭ două.

Toate clădirile, ca şi oraşul, sunt luminate cu electricitate; firele sârmelor—pe care se transmite curentul—sunt stabilite pe stâlpişorĭ aşezaţĭ pe acoperişul caselor.

Lângă hotelul «Impĕratul Romanilor» se află iarăşĭ o clădire mare, aci este «K. und. K. 12 Corps Commando Gebaude» şi puţin maĭ în sus banca Versicherungs-banck Transilvania.

Tot pe Heltauer Gasse, în locul numit Herman Platz, se află un mic bulevard,—Sibiul numĕră şi bulevarde multe; pe o parte laterală, se află, ceva maĭ departe, o casarmă: K. und K Städtische infanterie Kaserne — în acest oraş sunt multe casarme marĭ, spaţioase ca cea de artilerie, cavalerie... etc.—pe cea altă parte este o grădină lungă, cu tufişurĭ şi plante frumoase, îĭ zice: Soldisch Parcken.

Alăturĭ de această grădină se află o clădire cu 3 etaje: Café Haberman und Grand Bierhall — aci e o sală enormă şi o mică grădiniţă,

unde sunt mese, la care se află lume multă avênd dinainte memorabila halbă cu bere, care se ştie că e eftină... Pe bulevard, de şi mic, se plimbă lume multă... Ceva maĭ departe este Parck Anlage, o grădină mică, cu florĭ aranjate în rondurĭ frumoase şi cu un pavilion-vilă demn de admirat. Mergênd înainte pe (strada) Schewisgasse, am vĕzut multe case marĭ de 2 şi 3 etaje, de peste care se află un pod de lemn şi apa cade ast-fel, parc'ar fi o mică cascadă. Aleele sunt umbrite de nişte pomĭ stufoşĭ. Vara ce plăcut e să te retragĭ în acest parc!... şi departe de lume să cugeţĭ!... Era foarte multă lume. Părăsind grădina, după câte-va ore, am zis cu poetul:

. . . .

legaţĭ cu sîrmă şi în interior mulţĭ brazĭ mititeĭ. O scăricică suia acolo şi pe monument se vedeaŭ cuvintele: «Soeteney veg. Die Garnison Hermanstadt dem Gründer dieses Weges in dankbarer Erinnerung 1893»...

***

Din Heltauer Gasse trecênd în str. Turn Schul, am dat de o clădire frumoasă, mare, cu o mică grădiniţă: Museum—alt muzeŭ—des Siebenbürg Verein für Naturwissen schaften und des Siebenbürg Karpathen vereines. Puţin maĭ departe de aceste clădirĭ se află Stadt-Theater, teatrul oraşuluĭ. Mi s'a spus că la toate reprezintaţiunile carĭ se daŭ acĭ, teatrul e plin!... Alăturĭ de acest teatru se află 3 turnurĭ (alte Stadtthürme) înalte, legate între ele prin-



CETĂŢILE MORŢEĬ. — (Vezĭ explicaţia în pag. 702)

toată frumuseţea, de asemenea şi vile multe. La sfârşitul acestĕ strade am dat de *Erlen Parck* (promenadă). Această grădină e colosală, are vre-o câţĭ-va klm. In interior e un pavilion frumos, ceva maĭ departe un jet d'eau, înconjurat de florĭ şi o berărie. Grădina e îngrijită bine, plantaţiunĭ frumoase, alee foarte multe şi, din distanţă în distanţă, băncĭ. Prin mijlocul grădineĭ curge o apă

Vĕ las, salcâmĭ, în floare, grădină fermecată,
Aleĭ perdute'n în umbră, bătrânĭ şi mândri teĭ,
Voĭ reveni . . . .

Alăturĭ de această grădină se află o altă clădire—tot mare—avênd pe frontispiciŭ cuvintele: «Frantz Ioseph 1857 k. u. k. Garnison spital No. 22». De la acest spital puţin maĭ înainte, în dreptul drumuluĭ, se află un monument mic de marmură neagră, înconjurat cu stâlpĭ micĭ de lemn

tr'un zid înalt. Uşile eraŭ închise cu drugĭ groşĭ de fer, turnurile erau crăpate şi cam ruinate. Mi s'a spus că în timpul rĕzboaelor — căcĭ cine nu ştie c'aci a fost lupta — şi spun numaĭ una—contra otomanilor dată de Ioan Corvin de Humade, în care el a eşit învingĕtor — aci se păstraŭ alimentele...

* * *

Sibiul e un oraş mare, frumos, istoric... Şi, pe lângă ce am spus, multe aş maĭ avea să spun, însă, îmĭ pare rĕŭ că n'am avut timp să'l vizitez tot; dar şi atât şi destul! Altă dată, poate, maĭ mult...

Raphael

Cetăţile morţei

Un negru african, numit Yako, matelot pe un vas englez care a sosit de curând la Portsmouth, în Anglia, a povestit istoria sa care e foarte ciudată:

Sunt din satul Rambatara, din apropierea laculuĭ Tşad, a zis dînsul, şi într'o zi, când ne aflam cu fraţiĭ şi părinţiĭ meĭ la lucrul câmpuluĭ, sosiră patru arabĭ carĭ vorbiaŭ bine limba noastră şi carĭ ziceaŭ că sunt trimişĭ de Dumnezeŭ ca să întoarcă pe toţĭ oameniĭ la religia luĭ Mahomed. In urma lor vĕzurăm maĭ mulţi negri legaţĭ, şi atuncĭ înţeleserăm îndată că pe lângă însărcinarea lor sfântă, aceĭ arabĭ eraŭ prinzĕtorĭ de robĭ.

Alergarăm în sat şi dădurăm alarma, pentru ca fie-care să se păzească. Şeful nostru adună o sută de oamenĭ înarmaţĭ cu arcurĭ, pentru a se bate cu ceĭ patru arabĭ înarmaţĭ cu puştĭ, cu pistoale şi cu săbiĭ, şi poate aĭ noştri ar fi eşit biruitorĭ dacă şefiĭ noştri maĭ micĭ, carĭ fuseseră de maĭ înainte cumpĕraţĭ de arabĭ, n'ar fi trecut, în toiul lupteĭ, de partea acestora. Dar aceştĭ şefi maĭ micĭ şi aŭ găsit rĕsplata căcĭ unul din eĭ a fost ucis de şeful nostru maĭ mare când l'a vĕzut că arun-că arcul, iar ceĭ l'alţĭ treĭ aŭ fost făcuţĭ robĭ de arabĭ carĭ le-aŭ luat ast fel îndărăt baniĭ şi lucrurile ce le dăruiseră.

In urmă arabiĭ aŭ luat robĭ pe toate fetele tinere şi pe flăcăiĭ din sat, carĭ nu putuseră să fugă.

Intre aceştia eram şi eŭ.

Arabiĭ ne îndemnară să ne facem musulmanĭ şi eŭ primiĭ îndată religia lor crezĕnd că ast fel o să scap de robie. Insă deşi făceam regulat cele cincĭ rugăciunĭ zilnice, cu mâinele încrucişate pe pept, îngenunchiat în nisipul pustieĭ, bătându-mĭ din când în când pieptul cu pumniĭ, nu fuĭ liberat din lanţurĭ.

Eram prea spătos şi prea voinic şi arabiĭ nădăjduiaŭ să mĕ vîndă pe un preţ bun.

Insă fiind că o marfă ca noĭ cerea multă cheltuială de întreţinere, arabiĭ hotărîră să se desfacă de noĭ în cele maĭ apropiate oraşe arabe.

Trecurăm pe lângă cincĭ cetăţĭ arabe dar nu intrarăm în nicĭ una, pentru că în toate eraŭ revoluţiĭ şi vĕrsărĭ de sânge.

La Yola, capul rĕsvrătireĭ fusese prins, ucis şi capul luĭ fusese atârnat de un stâlp la poarta cea mare a cetăţeĭ. O mulţime de vulturĭ, carĭ mâncaseră deja cadavre şi aşteptaŭ altele, sburaŭ încoace şi în colo pe d'asupra oraşuluĭ. (Vezĭ ilustraţia N. R.)

La Kuka, dădurăm peste cadavre la o distanţă mare de oraş şi aflarăm că se dăduse acolo o bătălie, în ziua trecută, între cele două partide arabe din Kuka.

Ne întoarserăm la Guişba şi aci vĕzurăm o mulţime de oamenĭ fugind cu copiĭ şi cu femeĭ, din cauză că emirul oraşuluĭ, descoperind un complot, ucidea pe orĭ cine'ĭ cădea la îndemână.

Din contra, la Kano şi la Katsena, unde ne duserăm în urmă, locuitoriĭ uciseseră pe emirĭ ca şi la Kuka şi eraŭ gata să se încaiere de la alegerea nouluĭ emir. Se spunea atuncĭ că în aceste oraşe se fac rĕsvrătirĭ sângeroase de maĭ multe orĭ pe an, din cauza negustorilor arabĭ carĭ vin din Wadai şi fac intrigĭ pentru ca să fie aleşĭ dînşiĭ emirĭ în locul celor vechĭ.

Caravana noastră a pornit apoĭ spre Gando, unde eŭ am isbutit să fug şi, după suferinţĭ groaznice, în curs de două lunĭ, petrecĕnd noaptea în copacĭ, de frica fiarelor, am ajuns la Lagos unde căpitanul vasuluĭ englez «Seymur» m'a primit între mateloţiĭ sĕĭ.

Sunt d'atuncĭ patru anĭ.

Coutins

GIBRALTAR

La drept vorbind, Gibraltarul nu e un oraş, este o fortăreaţă, o grămadă de ziduri, o reunire de tunurĭ, cari toate ochesc marea Mediterană, ameninţare continuă care ne reaminteşte pe *cave cavem* al celor vechĭ.

Anglitera nu trimite de cât soldaţĭ: starea de asediŭ e permanentă. Stranie concepţiune a vieţeĭ internaţionale!

Gibraltarul ameninţă Spania, prin neîncĕtatele lucrărĭ de fortificaţie pe carĭ Anglitera le face, şi pare că ne aduce aminte caracterul provocător al cucerireĭ sale.

Refugiŭ de contrabandiştĭ, Gibraltarul e încă un cuib vechiŭ de indivizĭ pe jumĕtate civilizaţĭ, de contrabandiştĭ, carĭ, sub protecţiunea Englitereĭ, pradă Spania.

Strîns între zidurĭ, construit în parte pe o stâncă, în parte pe un banc de nisip roş care merge pân'n mare, Gibraltarul n'are de cât o stradă lungă de un km. Apoĭ restul oraşuluĭ n'are de cât nişte stradele strîmte şi murdare. Construcţiunile sunt de o calitate maĭ mult de cât mediocră, cărămidă, gips şi lemn: fără aer, fără lumină, şi cu frigurĭ în permanenţă. Lucru straniŭ, un singur sentiment pare că domneşte în Gibraltar: frica. Englezii nu par a fi liniştiţĭ; s'ar zice că eĭ înţeleg rĕul întemeiat al dominaţiuneĭ lor şi de sigur nu o simt solid aşezată. Seara, porţile se închid. La fie-care moment patrulele străbat stradele. Se simte cucerirea şi temerea uneĭ revanşe tot-d'auna ameninţătoare.

Nicĭ un monument. Bursa, Public-Exchange, pe strada cu acelaş nume, este un edificiŭ banal; plimbarea la Alumeda e demnă de un oraş de al zecelea ordin. Dar ce zidurĭ, ce gropĭ, ce peşterĭ în stâncĭ şi unde cavaleriĭ pot trece cu caĭ cu tot!

Cine de altmintrelea s'ar periclita la suirea pe acel munte înalt de 425 m. şi care se întinde pe o lărgime de 4.300 m.! Două stâncĭ formează turnul de fortificaţiĭ: «Pânea Zaharuluĭ» şi «Stânca Molozuluĭ».

Via ar putea să crească de minune, dar Englezii nu aŭ grije de aceasta! In Gibraltar, zice un fel de proverb, se plantează gloanţe, se udă cu praf şi se recoltează tunurĭ.

Ca animale, Gibraltarul posedă o originalitate: o rasă de maimuţe fără coadă, care descinde din timpurile vechĭ ale cuceririlor africane, şi carĭ împreună cu englezii, formează adevĕraţiĭ stăpânĭ aĭ acelor stâncĭ. Aceste maimuţe, familiare şi îndrăsneţe, n'aŭ nicĭ o frică de strĕinĭ. Se numesc Monos; se zice, că atuncĭ când le superĭ, se rĕzbună aruncând asupra oraşuluĭ bucăţĭ de stâncĭ.

Ca să fim complecţĭ, să maĭ menţionăm şi scorpioni, şerpĭ şi pasĕrĭ de pradă.

Ca muncă, nu e de cât construcţiunea şi întreţinerea fortificaţiilor, săparea cavernelor artificiale unde toată garnizoana poate să se refugieze în caz de urmărire.

Se poate spune că Gibraltarul nu poate să fie luat?

Englezii eĭ înşişĭ nu'şĭ fac această iluziune şi temerile lor continue o mărturisesc. Cine ştie dacă într'o zi nu vor fi vre o câţĭ va soldaţĭ revoltaţĭ de o disciplină de fer, carĭ vor deschide Spanieĭ porţile acestuĭ oraş care 'ĭ aparţine?

In 1704, sub domnia luĭ Filip V de Burbon, englezii s'aŭ făcut stăpânĭ pe această stâncă.

Francezii fiind zdrobiţi la Hochstedt, amiralul Rooke încercă să scape dar n'ar fi reuşit, dacă nu l'ar fi implorat femeile spaniolilor, şi dacă el n'ar fi forţat pe apărătorĭ să capituleze, sub ameninţarea de a omorî pe aceste nenorocite. De atuncĭ, multe asediurĭ s'aŭ încercat, dar fără succes.

De la Olt (A. D.)

Fachirul indian înmormêntat şi înviat după 10 lunĭ

— Povestirea unuĭ ofiţer englez —

In privinţa acestuĭ fapt, anunţat de atâtea orĭ şi asupra căruia ştiinţa este neputincioasă încă d'a da o explicaţie, iată textual ce scrie ofiţerul englez Osborne, însărcinat de Academia din Londra ca să asiste la săvârşirea aceleĭ minunĭ:

«In urma unor pregătirĭ carĭ aŭ durat cât va timp şi despre carĭ 'mĭ e scârbă să vorbesc, fachirul declară că e gata să sufere încercarea. Maharadjahul (domnitorul), şeful armateĭ indigene şi generalul Ventura se reuniră lângă mormêntul de zidărie, construit într'adins pentru a 'l primi. In faţa noastră, *fachirul* îşĭ astupă cu ceară toate deschizĕturile corpuluĭ sĕŭ, prin carĭ putea să intre aer, afară de gură; apoĭ se desbrăcă de haine şi fu pus într'un sac de pânză. După dorinţa sa, i se întoarse limba îndărăt, aşa ca să'ĭ astupe gâtlejul.

In urma acesteĭ operaţiĭ, fachirul căzu într'un fel de letargie. Sacul în care se afla fu legat la gură şi pecetluit cu sigiliul maharadjahuluĭ.

Fachirul fu aşezat apoĭ într'o ladă de lemn care fu încuiată cu lacăte şi pecetluită de asemenea.

Lada fu coborîtă în mormânt. Se aruncă d'asupra o mare cantitate de pămênt care fu îndelung bătătorit cu picioarele. In sfârşit, d'asupra acestuĭ pămênt se semănă orz

Câte-va sentinele fură aşezate de jur împrejur cu ordin d'a veghea ziua şi noaptea.

Cu toate precauţiunile astea, maharadjahul tot se îndoia. In cursul celor zece lunĭ dînsul veni de două orĭ şi ordonă să se deschidă mormîntul.

Fachirul era tot în ladă şi în sac, rece, neînsufleţit.

După trecerea celor zece lunĭ, se procedă la desgroparea definitivă a fachiruluĭ.

In faţa noastră, se descuiară lacătele, se rupseră peceţile şi, după ce se scoase lada din mormînt, fu scos şi corpul din ladă şi din sac. Nicĭ o pulsaţie a inimeĭ, nicĭ o respiraţie. Numaĭ vêrful capuluĭ avea o căldură care se putea simţi şi care dădea de bănuit că era încă viaţă în acel corp.

Atuncĭ una din persoanele prezente băgă încet un deget în gura fachiruluĭ şi'ĭ îndreptă limba, scoţêndu'ĭ vêrful din gâtlej. După asta fachirul fu frecat şi se turnă pe tot corpul luĭ apă caldă. Cu încetul, respiraţia şi pulsul se restabiliră. Fachirul se ridică şi începu să se preumble, zîmbind. Ne spuse că tot timpul cât stătuse în pămênt avusese visurĭ delicioase însă că deşteptarea era tot-d'a una foarte chinuitoare. Inainte de a'şĭ redobândi cunoştinţa deplină, zise dînsul, avusese ameţelĭ.

Omul acesta era în vêrstă de 30 de anĭ.

Alma

Frumuseţa la femeile negre

Culmea frumuseţeĭ pentru negrele din ţara Ubanghi (Africa) este ca femeile să aibă buza de d'asupra foarte neagră iar cea de jos albastră. Rezultatul acesta nu se poate obţine de cât cu preţul a marĭ suferinţĭ. Iată ce spune un martor ocular:

Fata se întinde pe o masă şi'şĭ reazămă capul de o pernă. In jurul eĭ staŭ treĭ femeĭ din carĭ una 'ĭ ţine capul, alta se pregăteşte să'ĭ împungă buza de jos cu nişte ace cu gămălie, iar a treia o bate pe piept pentru a o face să simtă maĭ puţin durerea împunsăturilor.

Lucrătoarele sunt apoĭ înconjurate de un grup de persoane, bărbaţĭ şi femeĭ, carĭ fac o gălăgie infernală bătênd tamburele şi cântând în gura mare.

Armată cu ace foarte ascuţite, femeea care presidează ceremonia începe să împungă repede buza de jos a feteĭ. La început curge sânge, însă după un sfert de oră sângele încetează şi buza se umflă.

Durerea provocată de operaţiune e foarte tare, însă de obiceiŭ tînĕra fată le suferă fără să se plângă, escitată cum este de cântecele şi de miile de zgomote carĭ se fac în jurul eĭ şi în acelaşĭ timp pentru a da o dovadă în public despre curagiul sĕŭ.

Supliciul ţine ca vre-o jumĕtate de ceas. Când fata se dă jos de pe masă, buza de jos îĭ este foarte umflată şi i se leagă cu o cârpă neagră.

Când buza îşĭ reia volumul obicinuit, culoarea albastră, care i s'a inoculat, se vede de departe, şi atuncĭ fata e încredinţată că a făcut un mare pas către perfecţiune şi frumuseţă.

Aceasta dovedeşte încă o dată că frumuseţa consistă, la toate popoarele, în exagerarea caracterelor tipice ale raseĭ.

Anton R.

Canibalii

Ştirea publicată, acum vr'o treĭ sĕptămânĭ, de ziarele europene, că patru albĭ şi 30 negri, aĭ uneĭ companiĭ belgiane, aŭ fost măcelărițĭ şi mâncaţĭ de canibalĭ, arată Europeĭ civilizate că toate succesele din Africa n'aŭ fost în stare să ducă acolo civilizaţia.

S'a dovedit şi cu această ocaziune că nu se poate stârpi canibalismul, în tocmaĭ cum nu s'a putut stârpi comerţul cu sclavĭ.

Mâncareă de oamenĭ este pentru negri un rĕŭ moştenit, dar şi necesar. Omul pentru negri e un vînat, cel maĭ delicat de pe pămênt. Ar mele sale nu sunt suficiente pentru alte vînaturĭ, lancea, săgeata sa pătrund maĭ uşor în corpul omuluĭ. Rĕsboaele carĭ se fac între diferite triburĭ aŭ de scop luarea de prizonierĭ, ce servesc apoĭ de mâncare.

Castelani, cunoscutul pictor, care a însoţit pe maiorul Marchand până în inima Africeĭ, povesteşte scene oribile de canibalism sĕvêrşite la Ubanghi superior. Iată cum procedează aceste bestiĭ negre:

Prizonieriĭ de resbel şi sclaviĭ cumpĕraţĭ, carĭ sunt graşĭ, sunt destinaţĭ pentru mâncare; ceĭ slabĭ sunt ţinuţĭ o lună ca «să se facă sănĕtoşĭ», după cum zic negriĭ.

Diferitele seminţiĭ aŭ gusturĭ diferite. Aşa Mombriţilor le plac copiiĭ, Mongenezilor le plac bărbaţiĭ în vêrstă, ale căror cadavre sunt păstrate în apă rece. Basokiĭ fac din carne de om marinată, în scop de conserve. Bangaliĭ ţin victimele în apă până la gât, pentru ca ast-fel să le jupoaie pielea maĭ uşor.

Canibalismul din părţile superioare ale statuluĭ Congo arată starea tristă în care se află acolo europeniĭ. Multora dintre eĭ le bate inima cu putere când, în mijlocul uneĭ pădurĭ, aud de odată strigătul straniŭ «sipomo» «bidumga» şi apoĭ în cor: «tongol etuka de iokio». Eĭ ştie atuncĭ că victimele sunt date bucătarilor. El suspină, dar trece maĭ departe

O ţară fără ploĭ

Se cunosc ţinuturĭ pe suprafaţa pământuluĭ, în carĭ ploile sunt foarte rarĭ, cu toate acestea, până acum nu aveam cunoştinţă de un ţinut, în afară de regiunile polare, în care nu plouă nicĭ odată, că în tot cursul anuluĭ ninge.

In o ast-fel de ţară, a intrat pentru prima dată în anul 1890, exploratorul rus Robozowschy şi adi-ă în interiorul Asieĭ. Rezultatele aceşteĭ călĕtoriĭ le-a publicat într'un mare

volum societatea geografică imperia la din Petersburg. Interesant este capitolul care tratează despre exploraţiunea făcuta de Robozowsky în teritorul Astyntagh, lanţul rusesc de munţĭ care a fost parcurs de la Nord spre cursul superior al rîuluĭ Karija. Acesta isvorĕşte din platoul tibetic şi curge pe la poalele munţilor Kuen-Lun. Drumul pe care a umblat Robozowsky n'a fost până acum călcat de nimenea. In ziua de 22 Maĭ a fost surprins el şi mica sa trupă, lângă rîul Karija, de un viscol atât de mare în cât a fost silit să se întoarcă din cale.

Indrăzneţul explorator, însă, dorea să treacă peste Uzutagh şi să arunce o privire în interiorul aceleĭ ţĕrĭ.

In luna Iunie, acelaş an, se află el pentru a doua oară în acest loc şi'şĭ îndeplinĭ dorinţa.

Dincolo de acel lanţ de munţĭ se întindea înaintea privirilor sale o pustietate înfricoşată, la o înălţime de 16.000 urme peste nivelul măreĭ, (aşa dară maĭ înaltă ca cel maĭ înalt munte din Europa).

La mijlocul luneĭ luĭ Iunie nu se arătă nicĭ o urmă de viaţă în acea regiune, pămêntul era acoperit cu coline stâncoase, compuse din straturĭ de cuarz.

După ce expediţiunea a făcut 22 milurĭ engleze în acea pustie, ajunse în sfîrşit la câte va sălciĭ. Alt-ceva nu se vedea nimic. Singurele animale erau Antilopele-Orongo, cari erau atât de istovite în cât treceau la câţĭ-va paşĭ de om. In această regiune pustie se pare că ploaia e cu totul necunoscută şi în tot cursul anuluĭ ninge.

In dimineaţa zileĭ de 15 Iunie, Robozowsky află, la o înălţime de 17,080 urme, o temperatură de —12 grade. După ce făcu 40 de milurĭ în această regiune tristă, exploratorul fu silit să se întoarcă, de oare ce caiĭ erau răniţĭ la picioare din cauza terenuluĭ petros.

Expediţia avu mult să îndure din cauza viscolelor de nisip carĭ întunecaŭ soarele.

Chinezi curioşi

Orĭ-cine a călĕtorit în China, ştie ce supĕrător e acolo poporul cu marea luĭ curiozitate d'a afla tot. Când un strein trage la un otel, e asediat de sute de chinezĭ carĭ nu numaĭ căĭ întreabă cu de amĕnuntul de unde vine, cu ce treabă vine, ce familie şi ce bogăţie are, dar voiesc săĭ vadă şi toate obiectele.

De obiceiul acesta prost aŭ avut să sufere şi constructoriĭ noueĭ căĭ ferate de la Vusung la Şangaĭ. Când aŭ început să umble pe linie trenurĭ pentru transportarea greutăţilor, leneşiĭ chinezĭ carĭ priviaŭ toată ziua la lucrătorĭ, impedicându-ĭ une orĭ în treabă, cereaŭ adese-orĭ să fie luaţĭ şi dînşiĭ în călĕtorie şi, pentru a se evita niscaĭ neplăcerĭ, li se îndeplinia cererea. De curând însă, după cum spune «China Gazett», un numĕr de chinezĭ, doritorĭ d'a călĕtori gratis, aŭ primit bună lecţiune. Intr'o zi, un tren care adusese la Şangai şine şi alt material, trebuia să se întoarcă la Vusung. In momentul plecăreĭ, vr'o cincĭ sute de chinezĭ deteră năvală în vagoanele goale zicênd că vor şi eĭ să călĕtorească gratis. Ca să se încerce cine va să le vorbească spre a'ĭ face să se dea jos, ar fi fost muncă perdută. Trenul porni cu dînşiĭ. Ceĭ maĭ mulţĭ se coborîră la staţiunea urmă toare; însă celor-l'alţĭ, vr'o două sute la numĕr, le plăcu aşa mult escursiunea în cât voiră s'o facă complectă, până la Vusung. Aci se deteră jos şi examinară cu d'amĕnuntul noua gară.

Apoĭ se întoarsoră foarte mulţumiţĭ la tren, spre a se întoarce acasă în acelaşĭ chip în care veniseră.

Spre marea lor spaimă, trebuiră să afle atuncĭ că vagoanele nu se maĭ întorceaŭ la Şangai ci numaĭ locomotiva.

Şi când locomotiva se puse încet în mişcare, europeniĭ carĭ se aflaŭ pe ea, fură martorĭ la o scenă ciudată. Ceĭ două sute de chinezĭ, sosiţĭ în fugă lângă şine, îşĭ frângeaŭ mâinele disperaţĭ şi ţipaŭ zicênd că nu aŭ în Vusung nicĭ un adăpost şi nu aŭ nicĭ banĭ.

Eĭ aŭ trebuit să se întoarcă pe jos la Şangai şi de oare-ce călĕtoria pe jos este foarte neplăcută chinezilor, e sigur că dînşiĭ nu se vor maĭ lolosi în viitor de altă ocazie, spre a călĕtori gratis. **Stan**

Varietăţĭ

O insulă fericită.—In nord-vestul insulelor Hebride, o grupă de 521 insule stâncoăse, la coasta de apus a Scoţieĭ, la depărtare cam de 50 mile marine de coastă, se află în plin ocean, insula St. Kilda cu foarte puţin pămênt cultivabil şi cu un golf mic, în care pot să intre vasele. De sigur, bântue pe coaste, aproape în tot-d'auna, furtunĭ spăimântătoare carĭ fac intrarea vaselor în golf foarte grea, în cele treĭ lunĭ de vară şi cu neputinţă în cele l'alte nouĕ lunĭ.

Ast-fel, guvernul englez a fost silit să lase de capul lor pe ceĭ 72 de locuitorĭ aĭ insuleĭ. Dânşiĭ formează azĭ o mică republică neatârnată.

Cea maĭ frumoasă dintre fetele din St. Kilda este regina titulară a insuleĭ, şi poartă titlul acesta până la măritişul eĭ; apoĭ îĭ ia alta locul.

In fie-care dimineaţă, bărbaţiĭ se adună în strada principală a satuluĭ, se sfătuesc asupra afacerilor comunale şi se înţeleg asupra lucrărilor.

Ocupaţiunea lor principală este vînătoarea paserilor de mare, şi seara îşĭ împart vînatul. Fireşte baniĭ sunt ceva necunoscut pentru eĭ şi monedele lor sunt paserile. Femeile lucrează ogoarele şi păzesc vitele; de asemenea întind şi curse pentru prinderea paserilor în vreme ce bărbaţiĭ,— lucru ciudat — coase şi împletesc şi fac femeilor haine.

Ast-fel e viaţa insulanilor de maĭ mult de 200 de anĭ. Limba lor este vechea galică pe care aŭ păstrat-o în toată curăţenia eĭ.

Femeile poartă haine de moda veche în culorĭ viĭ şi adese-orĭ cu gătelĭ antice.

—x—

Dentistul crocodiluluĭ.—S'a vorpit adese orĭ despre minunata pasĕre care'şĭ caută hrana în gura crocodiluluĭ. Ea îĭ curăţă dinţiĭ în vreme ce monstrul doarme cu gura deschisă, saŭ se preface că doarme. Iată ce maĭ scrie acum, în această privinţă, călĕtorul Max Edgard care, trecênd prin Egiptul de sus, a studiat obiceiurile crocodiluluĭ.

«Crocodilul, în raport cu gura luĭ, are o limbă de tot mică şi nu poate să'şĭ cureţe cu ea dinţiĭ.

«De oare ce stă maĭ tot d'auna în apă, fălcile sale sunt năvălite, pe dinăuntru, de un mare numĕr de lipitorĭ, subţirĭ ca nişte aţe, carĭ'l supĕră din cale afară şi fac să i se umfle gingiile. De acea, când iese liniştit pe uscat, cel d'întâĭ lucru pe care'l face, este să caşce cât maĭ mult, pentru ca aerul saŭ vîntul săĭ rĕcorească gura.

«In momentul acela, pasĕrea numită *Plŭvier*, căreia îĭ plac foarte mult acele micĭ sugĕtoare de sânge, se vîră între dinţiĭ luĭ şi'ĭ curăţă de aceĭ paraziţĭ foarte supĕrătorĭ. Crocodilul e mulţumit de această familiaritate a miceĭ pĕsĕrĭ şi o lasă să umble liberă prin gura luĭ.

—x—

Unde e gerul cel maĭ tare pe pămênt. — Verchojansk, în Siberia de rĕsărit, e situat pe hartă la 67° 34' de latitudine Nord şi la 130° 51' de longitudine Est de Grenvich; înălţimea loculuĭ este de 170 metri d'asupra niveluluĭ măreĭ. Savantul profesor Wild din Petersburg a notat aci temperatura în curs d'un an şi a găsit cel maĭ tare ger, de —53° 1 în Ianuarie, şi căldura cea maĭ mare de +13° 8 în Iulie.

Fiind că nu s'a gasit nicĭ o altă localitate unde să fie un ger de 53°, profesorul a conchis că Verchojansk e localitatea cea maĭ geroasă de pe pămênt.

E de mirare cum nişte oamenĭ carĭ trăesc în Iulie la o căldură de +13° pot să sufere un ger de —53°.